

en economische groei. Het land dat kampt met een hoge werkloosheid, vooral onder jongeren, kan een dergelijke banenmotor goed gebruiken.

De voornaamste manier die Frankrijk kiest om de economie aan te wakkeren, is meer publieke uitgaven doen. Daar heeft de Franse overheid ook ervaring mee, gezien de lange traditie van meer uitgeven dan er binnenkomt, waardoor de staatschuld almaar verder groeit. De Franse overheid heeft zichzelf inmiddels opgeblazen tot één van de grootste in de eurozone in verhouding tot de omvang van de economie.

POLITIEK MET DE FRANSE SLAG

Economische groei genereren via het bedrijfsleven is tot nu toe nauwelijks besteed aan de Franse president François Hollande. In zijn verkiezingsprogramma draaide het vooral om de bezuinigingen te stoppen, niet zozeer om hulp te bieden aan het bedrijfsleven.

In bezuinigd heeft de socialistische president afgelopen jaren. Het Franse begrotingstekort beweegt rond 4 procent, minder dan de afgelopen vier jaar, maar nog altijd ver boven de Europese norm van 3 procent. Gezien de verwachting dat Frankrijk de Europese doelstelling niet snel genoeg zal bereiken, oefent de Europese Commissie druk uit op Frankrijk om nog harder in te grijpen.

De bezuinigingssuccesjes van president Hollande en zijn ploeg mogen de aandacht niet afleiden van de problemen in het Franse bedrijfsleven. In de ranglijst van de Wereldbank – dat zakendoen in landen meet – staat Frankrijk op nummer 38 op de lijst van meest concurrerende landen, net voor Cyprus, maar na Armenië. Behalve de problemen die het kost om een bedrijf te starten, is het in Frankrijk ook lastig om krediet te krijgen voor ondernemingen en kosten vergunningaanvragen zeer veel tijd.

Ook in de concurrentieranglijst van The World Economic Forum gooit Frankrijk geen hoge

ogen. Met plaats 23 moet het landen als Zwitserland, Duitsland, de VS en Nederland voor zich dulden. Het rapport wijst de inflexibele arbeidsmarkt met strikte regels over ontslag en aannemen, de belastingtarieven en het fiscale klimaat aan als belangrijke pijnpunten. Dat verklaart waarom Franse bedrijven nu steeds meer naar kansen zoeken buiten de landsgrenzen.

Een overname van een Franse onderneming, aan de andere kant, kan gepaard gaan met vergaande concessies op het gebied van de werkgelegenheid. Recent heeft de Franse overheid met nieuwe wetgeving meer zeggenschap weten te verkrijgen als bepaalde Franse

ZONDER GOED FUNCTIONERENDE FRANS-DUITSE RUGGENGRAAT IS DE EUROZONE EEN ECONOMISCHE GROOTMAGT OP WANKELE BENEN

bedrijven worden overgenomen door buitenlandse partijen. General Electric kan erover meepraten. Na de geslaagde overnamepoging van een deel van het Franse Alstom mag het Amerikaanse conglomeraat meteen een nieuwe aandeelhouder verwelkomen: de Franse staat.

DUITS VOORBEELD

François Hollande heeft komende jaren de kans om wat te doen aan de beroerde rapportcijfers. De voor tekenen richting verandering zijn eigenlijk helemaal niet ongunstig. Vrees voor dalende populariteit hoeft de president niet meer te koesteren. De liefde van de Franse kiezer voor een president was nooit lager. Hervervkezing lijkt voor Hollande dan ook vrijwel uitgesloten, waarmee hij de handen vrij heeft om hard in te grijpen.

Heimelijk kan hij een voorbeeld nemen aan Gerhard Schröder, de Duitse kanselier die begin deze eeuw met vergelijkbare problemen te kampen had. Het euro-land werd gezien als de zieke man van Europa, met dank aan de geldverslindende Duitse hereniging en

een vastgeroeste arbeidsmarkt. Destijds was het de sociaaldemocraat Schröder die de weg richting economische groei hervond na de kostbare hereniging.

De bondskanselier maakte de arbeidsmarkt flexibeler, versoberde uitkeringen en hervormde het pensioenstelsel. Het bedrijfsleven won, via het exportkanaal, aan internationaal terrein en de werkloosheid nam af. Aan een hervervkezing heeft het Schröder uiteindelijk niet geholpen, maar inmiddels krijgt hij wel de nodige waardering voor de door hem geïnitieerde ingrepen in de Duitse economie.

FRANS-DUITSE AS

De eerste stappen heeft president Hollande inmiddels gezet met een nieuwe regering en de aanstelling van enkele opmerkelijke raadgevers. Zo is er de aanstelling van Laurence Boone als adviseur, chef-econoom bij de Amerikaanse Bank of America en gekend critica van het beleid van Hollande. In een recent opiniestuk in de krant *L'Opinion*, toonde zij zich voorstander van meer en verdere Europese integratie, de groei van eurosceptische partijen bij de Europese verkiezingen ten spijt.

Een verdere Europese integratie is ook waar de Europese Centrale Bank zich hard voor maakt. Het was immers ECB-president Mario Draghi die tijdens de hoogtijdagen van de Europese staatsschuldencrisis de markten tot bedaren bracht. Leenkosten daalden over de hele linie, Frankrijk inclusief.

Toch zijn het uiteindelijk de lidstaten zelf die bepalend zijn voor het voortbestaan van de eurozone. Als tweede grootste economie van de monetaire unie is Frankrijk een belangrijke speler. De kloof met de nummer een, Duitsland, is groot. Dat verscherpt de verhoudingen tussen beide lidstaten, maar is ook een groeiend risico voor de eurozone. Zonder goed functionerende Frans-Duitse ruggengraat is de eurozone een economische grootmacht op wankele benen.

